Om farmor och mormor fick berätta

För inte så länge sedan
Lilian O. Montmar, Bokförlaget Alerta 2014

Sällan har en boktitel varit så rätt som jag upplever titeln på denna bok ”För inte så länge sedan”. I olika porträtt beskriver författaren åtta olika kvinnors levnadsförhållanden. Allt boken beskriver känns så främmande jämfört med den situation och det samhälle vi lever i idag, ändå är det inte längre än 100 år sedan. Det är om den tid när våra mormödrar och farmödrar levde.

Montmar kallar, efter inspiration från Gamla Testamentet, de olika kapitlen för Bok, som t.ex. Annas Bok, Lydias Bok, Esters Bok. De olika böckerna utgörs av verkliga kvinnoöden där Lilian Montmar säger själv att hon har gjort allt för att gå in kvinnornas situation och på så sätt försökt berätta. Hennes ambition har varit att åskådliggöra de kämpande kvinnornas berättelser genom vardagsnära beskrivningar.

De olika kvinnornas livssituation är alla präglade av sin tid med fattigdom, arbetslöshet och kvinnornas ansvar för ofta alltför många barn. Samtidigt beskrivs de enskilda kvinnornas kamp för en förändrad situation. Boken inleds med Annas Bok. Där får vi följa Anne Rebekka Hofstad från en barnrik familj via arbetet som piga till att sedan bli ”Rallarens ros” med namnet Svarta Björn.

Ett av de nära porträtten tecknar Elise Ottesen-Jensen. Hon var yngst i en stor syskonskara, när modern var tjugoåtta år hade hon begravt sex av sina barn. Detta, och att en tonårig syster blev oönskat gravid, väckte hennes engagemang för sexualupplysning.

Utöver de olika porträtten har Lilian Montmar i slutet av boken dokumenterat det hon kallar ”Fakta om Sverige i tiden”. Där lyfter hon fram viktiga lagar och bestämmelser som påverkade kvinnornas situation.

Boken ”För inte så länge sedan” ger en viktig beskrivning om en tid som vi sällan får veta något om. Kvinnors berättelser har ofta saknats. Denna bok är därför så viktig genom allt den ger oss av kunskap och känslor.

Rachel Norborg-Jerkeby

Elise Ottesen-Jensen.

Nedan: Anne Rebekka Hofstad ”Svarta Björn”